

КЛАСИФІКАЦІЯ ГАМИ КОЛЬОРІВ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Вивчення способів вираження кольорів у різних мовах – це одна із традиційних тем лінгвістики. На прикладі назв кольорів можна переконатися, що навіть таке об'єктивне, загальне для всіх людей фізичне відчуття, як колір, у різних мовах виражається по-різному, назви кольорів складають в кожній мові складну систему, і у системах різних мов є багато відмінностей. Ці відмінності стосуються як виділення кольорів і відтінків, так і способів їх позначення.

Метою даної статті є класифікація гами кольорів у французькій мові на матеріалі художніх творів.

Починаючи з ХІХ століття, кількість відтінків у обох мовах суттєво збільшилася. Це спричинено розвитком нового напрямку в живописі – імпресіонізму. Зростає зацікавлення французьких авторів вираженням кольорів і відтінків у своїх творах (подекуди до 1,1% всього тексту) пояснює **актуальність** обраної теми для моєї статті.

Об'єктом написання даної статті є гама кольорів у французькій мові.

Матеріалом цієї статті послуговували французькі лексеми, що називають кольори та їхні відтінки, дібрані шляхом аналізу франкомовних творів ХХ століття французькою мовою.

Існує безліч класифікацій кольорів. Лінгвісти, мистецтвознавці, психологи класифікували кольори й відтінки відповідно до тих чи інших характеристик. У цій статті розглянуто найбільш цікаві характеристики щодо кольорів. А саме, класифікація кольорів за такими типами:

Первинний колір (couleur primaire) не можна створити змішуванням інших кольорів. В результаті змішування первинних кольорів виникають всі інші кольори і відтінки. До первинних кольорів належать червоний, жовтий і синій. Суміш цих трьох кольорів дає нам чорний.

Вторинний колір (couleur secondaire) створюється шляхом змішування двох первинних кольорів. Червоний і жовтий дають помаранчевий, жовтий і синій – зелений, синій і червоний – фіолетовий.

Проміжний колір (couleur intermédiaire) виникає при змішуванні первинного і вторинного кольорів. Наприклад, синьо-зелений.

Комплементарними кольорами (couleurs complémentaires) називаються ті кольори, які знаходяться один навпроти одного у хроматичному колі. Наприклад, комплементарним для червоного кольору є зелений (суміш синього і жовтого), для синього – помаранчевий (суміш жовтого і червоного).

Теплі кольори (couleurs chaudes) – це кольори від жовтого до фіолетового.

Холодні кольори (couleurs froides) – кольори від бузкового до жовто-зеленого.

Варто зазначити, що досить цікавим є твердження Джонатана Вайноуера з Массачусетського технологічного університету. Він відкрив неочікуваний зв'язок між лінгвістикою і фізіологічним сприйняттям кольору. Його зацікавило, чи впливають на сприйняття кольору особливості рідної для людини мови і чи можна на основі цього зробити висновки щодо психології нації. [3, 6].

Відомо, що кольори поділяються на певні групи в залежності від їхнього психологічного впливу на людину. Це є:

1. **Стимулюючі (теплі) кольори**, що сприяють збудженню й діють як подразники:

а) *червоний, ясно-червоний* (*rouge, cerise, cinabre, écarlate, garance, vermillon*) - вольвовий, життєствердуючий;

б) *жовтогарячий, помаранчевий* (*orange, abricot, blé, carotte, feu vif*) - теплий, затишний;

в) *жовтий, лимонний, золотавий* (*jaune, bouton d'or, citron, paille*) - контактуючий, променистий.

2. **Дезінтегруючі (холодні) кольори**, що зменшують роздратованість:

а) *фіолетовий, бузковий, лавандовий* (*violet, zinzolin, parme*) - глибокий, важкий;

- б) синій, індиго, кобальтовий (bleu, marine, saphir) - підкреслює дистанцію;
 в) блакитний, лазуровий, бірюзовий (bleu céleste, turquoise, azur) – спрямовує до простору;
 г) синьо-зелений (viride, prasin)- підкреслює рух, мінливість.

3. Пастельні кольори:

а) *рожевий* (rose, carnation, chair, incarnat)- ніжний, справляє враження деякої тасмничості;

- б) *ліловий* (lilas, améthyste)- замкнутий, ізольований;
 в) *пастельно-зелений* (vert d'eau, amande, jade)- ласкавий, м'який;
 г) *сірувато-блакитнуватий* (charron, bleu, pastel) - стриманий.

4. Статичні кольори, здатні врівноважити:

- а) *власне зелений* (vert, malachite)- вимогливий, освіжаючий;
 б) *маслиновий* (olive, jaune moutarde)- заспокійливий, пом'якшуючий;
 в) *жовто-зелений* (moutarde)- оновлюючий;
 г) *пурпурний* (rougpre, amarante) - вишуканий, претензійний.

5. Кольори глухих тонів, які не викликають роздратування (*сірий, gris, ardoise*), гасять його (*білий, blanc, chenu*), допомагають зосередитися (*чорний, noir, aile de corbeau*).

6. Теплі темні тони (коричневі), що стабілізують роздратування, діють інертно:

- а) *охра* (ocre rouge et jaune) – зменшує зростання роздратування;
 б) *коричневий, землистий* (brun, acajou)- стабілізуючий;
 в) *темно-коричневий* (maduro colorado)- пом'якшує збудливість.

7. Холодні темні кольори, що ізолюють і придушують роздратування (*темно-сірий, чорно-сині, темні зелено-сині, maduro, anthracite*).

Джонатан Вайноуер звернув увагу на те, що в українській та російській мовах є два різні слова «блакитний» і «синій», тоді як у англійській, французькій та ряді інших мов для позначення обох кольорів використовується лише одне слово (blue, bleu). Правда, якщо потрібно точніше передати відтінок, вживаються словосполучення «light blue» і «bleu clair».

За В.Г.Гаком, [1, 192], серед кольорів виділяються **основні**:

кольори спектра – червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, блакитний, синій та фіолетовий;

інші найважливіші кольори – білий, чорний, сірий, коричневий).

Поля **основних** кольорів у французькій та українській мовах співпадають, за виключенням блакитного та синього, яким у французькій мові відповідає *bleu*. Також варто відзначити, що французьке *rose* вживається набагато частіше, ніж українське *рожевий*. Тому французькі автори нерідко включають його до списку основних кольорів, тоді як в українській мові рожевий вважається відтінком червоного.

Серед основних кольорів можна виділити невелику групу **ядерних** – найбільш вживаних назв кольорів в даній мові. До ядерних відносяться ахроматичні, так звані «безколірні» кольори: білий і чорний, а також червоний, зелений, синій, жовтий.

За даними частотних словників відносна вживаність цих кольорів у французькій мові така: noir – blanc – rouge – vert – bleu – jaune.

Також виділяються **специфічні** назви кольорів, що стосуються лише певних предметів. У французькій мові є кольори, що позначають масть коней: вороний, сивий, гнідий, буланій, красий, чубарий; aubere (чалій), bai (гнідий), louvet (буланій), alezan (рудої масті) і т.д. У французькій мові є специфічні назви для кольорів на гербах: gueules (червоний), sable (чорний), sinople (зелений).

У мові з'являються все нові і нові назви **відтінків**, які даються за кольором рослин (citron, mauve), тварин (chamois, souris), мінералів (rubis, jade), явищ природи (horizon, aurore, feu), різноманітних речовин (paille, roille). У французькій мові, зважаючи на легкість вживання конверсії, будь-яке слово може стати означенням кольору. Перелік кольорів у словнику Робера має в своєму складі такі словосполучення, як, brou de noix, feuille morte, queue de vache, tête de maure, gorge de pigeon, cuisse de Nymphé. [5].

Таким чином, відтінки дуже нерівномірно розподіляються по мовах. Подекуди доволі розповсюджена назва кольору в одній мові не має повного відповідника в іншій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология. (На материале французского языка). М., «Международные отношения», 1977.
2. Попович М.М. Детермінованість/недетермінованість іменника у мовленні (на матеріалі французької мови). — Чернівці: Рута, 2001.
3. Ткаченко О.О. Французька мова на межі тисячоліть // Мовознавство. — 2002. — N 1. — С. 55-59.
4. Чередниченко О.І., Коваль Я.Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова: підручник. – К.: Либідь, 1995.
5. Glatigny M.. A propos du vocabulaire des couleurs dans «La Semaine Sainte» de L.Aragon. «Le Franzais Moderne», janvier, 1963, № 1.

Гуменна І.

Науковий керівник – доц. Лисійчук Т.П.

ФОРМИ І ВИДИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В 4 КЛАСІ

У процесі глобалізації та інтеграції країн, що розпочався у кінці 20 століття, виникла потреба у докорінному реформуванні усіх соціальних інститутів суспільства відповідно до сучасних тенденцій розвитку. Першочерговим стало питання оновлення системи освіти, оскільки саме вона є основою для розвитку інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації. Для активної взаємодії та обміну досвідом між представниками країн потрібен був універсальний засіб спілкування. Одним з таких засобів стала англійська мова.

Для України, що також проходить період інтеграції у міжнародну спільноту, актуальним питанням реформування освіти стало розширення змісту вивчення англійської мови у школах, особливо на його початковому етапі. Важлива роль у вихованні учнів, поглибленні їхніх знань про країну, мову якої вивчається, розвитку творчих здібностей та формуванні соціокультурної компетенції належить спеціально організованій виховній роботі у післяурочний час. Таку роботу називають позакласною та позашкільною.

У свій час питанням особливостей позакласної роботи з іноземних мов займалися такі вітчизняні та зарубіжні методисти як Н. І. Гез, М. В. Ляховицький, О. О. Миролубов, С. К. Фоломкина, С. П. Шатілов, Т. М. Калечиць, З. О. Кейліна, Р. J. Georgeoff, S. Cocroft, M. V. O'Shea та ін. Аналіз сучасної методичної літератури та вивчення стану позакласної виховної роботи з іноземної мови свідчить про те, що форми позакласної роботи потребують значного удосконалення, особливо у початковій школі. У сучасних дослідженнях О. Б. Бігич, Н. Ю. Кузовлевої, В. І. Шепелевої, Г. І. Мокроусової, С. В. Роман, Л. З. Якушиної, А. М. Щукіна та Л. В. Калініної теоретично обґрунтовуються і практично розробляються лише окремі форми організації позакласної роботи з іноземної мови. Тому виникла необхідність систематизувати наявний загальнодидактичний і методичний досвід для розробки комбінованої форми позакласної роботи, що є **метою** нашого дослідження.

Для досягнення поставленої мети, необхідно вирішити наступні **завдання**: проаналізувати досвід вітчизняних та зарубіжних методистів, розглянути класифікацію форм і видів позакласної роботи з іноземних мов згідно з відповідними критеріями та запропонувати методіку проведення позакласної роботи для молодших класів. Перейдемо до аналізу окреслених питань.

Позакласна робота в школі – це складова частина навчально-виховної роботи. Позакласну роботу з іноземної мови (ІМ) визначають як систему неоднорідних за змістом, призначенням та методикою проведення освітньо - виховних заходів, що виходять за межі обов'язкових навчальних програм [2, с. 279]. Позакласна робота, як і весь навчальний процес, має загальноосвітнє, виховне і розвиваюче значення; сприяє розширенню знань з іноземної мови (ІМ), формуванню соціокультурної компетенції, допомагає подолати труднощі мовного бар'єру, удосконалити та закріпити навички та знання, набуті під час уроків, розвиває творчий потенціал, підвищує мотивацію до вивчення мови та культури іншої країни у молодших школярів.